

ВІДГУК
рецензента на дисертаційну роботу
КОЛОДІЙ ІРИНИ ВОЛОДИМИРІВНИ
на тему «ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ АНТИКРИЗОВОГО
УПРАВЛІННЯ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ»,
що подана на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань
07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок з планами роботи Львівського національного університету природокористування

Актуальність теми дисертаційного дослідження визначається нестабільністю функціонування сільськогосподарських підприємств в умовах динамічного і мінливого ринкового середовища. Попри динамічну мінливість умов зовнішнього та внутрішнього, передусім причиною виникнення кризових станів є недостатня підготовленість управлінських кадрів для проведення своєчасної ідентифікації кризових явищ або невчасне реагування на них, що часто призводить до банкрутства сільськогосподарських підприємств.

Стабільний стан і криза можуть виступати постійними антагонізмами в розвитку сільськогосподарських підприємств. При цьому очисна сила кризи потрібна системі не менше, ніж стабільне існування. Кризи у діяльності сільськогосподарських підприємств виникають циклічно на різних етапах життєвого циклу, подекуди залежать від сезонного чинника. Основними передумовами виникнення кризи у сільськогосподарських підприємствах є недостатність ресурсів, передусім фінансових, та нераціональність управлінських рішень щодо їх використання і оптимізації. Очевидним проявом кризи є відхилення фактичних показників від запланованих, що зумовлено дією зовнішніх та внутрішніх чинників. Тому антикризове управління має бути спрямоване на адаптацію діяльності підприємств до динамічних і мінливих умов зовнішнього середовища та на вилучення вигод з нових можливостей, що з'являються при цьому. Реалізація системи антикризового управління у сільськогосподарських підприємствах приводиться у дію за допомогою механізму, який передбачає регулювання тривалості виробничого, операційного та фінансового циклів для підвищення ефективності управління оборотними активами, скорочення тривалості фінансового циклу, виробничу диверсифікацію, реінжиніринг тощо.

Таким чином, розробки практичних рекомендацій щодо формування механізму антикризового управління в сільськогосподарських підприємствах є актуальними, мають теоретичне значення і прикладну цінність на мікро- і макрорівнях. Усе вище зазначене, а також відповідний рівень наукової новизни одержаних результатів дають підстави позитивно оцінити дисертаційну роботу.

Актуальність теми дисертаційної роботи підтверджується і тим, що результати дослідження отримані дисертанткою в процесі активної участі у розробці наукових тематик факультету управління, економіки та права Львівського національного університету природокористування: «Організаційно-економічний механізм забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору економіки та села» (номер державної реєстрації 0116U003176) на 2016–2020 роки та «Механізми забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору економіки та сільських територій» (номер державної реєстрації 0121U108898) на 2021–2025 роки.

У межах зазначених наукових тематик авторкою розроблено теоретичні та методичні положення діагностики фінансового стану та загроз банкрутства сільськогосподарських підприємств, обґрунтовано механізм та інструменти антикризового управління, зокрема на основі формування й посилення конкурентних переваг сільськогосподарських підприємств. Окрім цього авторкою удосконалено методику кластерного аналізу за допомогою використання під час кластеризації методу відстаней для рейтингування стандартизованих інтегральних показників дискримінантних моделей ймовірності банкрутства, що дало змогу згрупувати досліджувані сільськогосподарські підприємства за однорідними причинами виникнення кризи, диференціювати їх у розрізі стадій криз та формування системи антикризового управління для кожного кластера.

Загальна оцінка змісту роботи.

Ознайомлення із змістом дисертаційної роботи дозволяє зробити висновок, що виклад матеріалу відповідає поставленій меті, висунуті здобувачкою наукові завдання є вирішеними, мету дослідження досягнуто. Дисертація має чітку і логічну структуру, стиль викладу матеріалу – науковий. Структурно-логічна побудова дисертації дозволила авторці здійснити комплексне дослідження проблеми за обраною темою та забезпечити можливість системного підходу до формування механізму антикризового управління в сільськогосподарських підприємствах.

Основні наукові результати, їх новизна, ступінь обґрунтованості та достовірності.

Мета дослідження, яка полягає у всебічному науковому обґрунтуванні й поглибленні теоретико-методологічних і практичних підходів щодо формування механізму антикризового управління в сільськогосподарських підприємствах, ґрунтуючись на результатах діагностики їхнього фінансового стану та загроз банкрутства, обумовила теоретичну і методологічну

спрямованість дослідження. Отримані результати та прикладні рекомендації ґрунтуються на опрацюванні значного обсягу статистичної інформації, використанні сучасних методів дослідження, узагальненні світового та вітчизняного досвіду антикризового управління. Достовірність та обґрунтованість зроблених висновків і рекомендацій визначається сукупністю викладених наукових результатів. Висновки та рекомендації, сформульовані дисертантом, є достовірні, належним чином обґрунтовані шляхом фахового використання відповідних методів дослідження: аналізу і синтезу, SWOT-аналізу, монографічного, узагальнення, порівняння, абстрактно-логічного, графічного та інших.

Інформаційною базою дисертаційної роботи є дані Державної служби статистики України, Головного управління статистики у Львівській області; фінансової та статистичної звітності сільськогосподарських підприємств Львівської області; матеріали офіційних сайтів установ та організацій; наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених; особисті спостереження дисертантки. Такий широкий спектр інформаційних джерел, високий ступінь аналітичності інформації забезпечив не лише належний рівень достовірності висновків і пропозицій, але й дозволив дослідити передумови і фактори виникнення криз у діяльності сільськогосподарських підприємств.

Для досягнення мети дослідження розвинути економічне трактування сутності кризового стану підприємства; з'ясовано теоретичні основи формування системи антикризового управління в сільськогосподарських підприємствах; систематизовано методичні підходи застосування інструментарію в антикризовому управлінні сільськогосподарських підприємств; виявлено тенденції діяльності сільськогосподарських підприємств та визначено загрози банкрутства за результатами діагностики їх фінансового стану; окреслено інструментарій виявлення стадій криз та запропоновано архітектоніку антикризового управлінського інструментарію в сільськогосподарських підприємствах; обґрунтовано функціональний зміст та особливості механізму антикризового управління та розроблено схему механізму посилення і створення конкурентних переваг у системі антикризового управління сільськогосподарських підприємств. Це дозволило дисертантці обґрунтувати наукові положення та рекомендації.

Серед досягнень дисертантки слід відмітити пропозиції щодо удосконалення інструментарію виявлення стадій криз сільськогосподарських підприємств, який доповнено ієрархічним підходом для групування сільськогосподарських підприємств за середнім значенням інтегрального показника дискримінантних моделей ймовірності банкрутства та матричним методом для виокремлення точних проблемних місць та ідентифікації об'єктів

антикризового управлінського впливу (с. 126-129). Дисертанткою доведено необхідність тлумачення кризового стану підприємства не лише як браку ресурсів, а у контексті безповоротності коштів за результатами відтворювального циклу, що позитивно вплине на розробку та реалізацію заходів програми антикризового управління; на відміну від існуючих, вектор авторського бачення механізму антикризового управління сфокусований на попередження ризиків, нейтралізацію й мінімізацію кризових явищ задля забезпечення тривалої фінансової стійкості та підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств (с. 35, 53, 61).

Особливо слід відмітити змодельовану авторкою архітектуру антикризового управлінського інструментарію, що через впровадження додаткових функцій та видів антикризового управління у сільськогосподарських підприємствах спроможна взаємоув'язати сукупність заходів антикризового управління, причини виникнення кризових ситуацій та очікувані результати (с. 154-155, 160-161).

Значну увагу приділено питанням розробки механізму антикризового управління в сільськогосподарських підприємствах, що на засадах системного та процесного підходів спроможний як на мікро-, так і на макрорівні уможливити синергетичний вплив інструментарію антикризового управління на мінімізацію ризиків та недопущення поглиблення кризових явищ у сільськогосподарських підприємствах (с. 179-181).

Обґрунтованими є елементи механізму створення і посилення конкурентних переваг у системі антикризового управління, за допомогою якого вирішується завдання позиціонування сільськогосподарських підприємств як соціально відповідальних суб'єктів агробізнесу та відновлення їхньої платоспроможності, зокрема за рахунок запропонованого алгоритму заходів антикризового управління, інновацій та ефективних управлінських рішень щодо підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств (с. 195-202).

Теоретичне і практичне значення результатів дисертації.

Теоретичне значення одержаних результатів полягає у розробці теоретико-методологічних підходів щодо формування механізму антикризового управління в сільськогосподарських підприємствах. А практичне – у використанні теоретичних та науково-прикладних розробок у діяльності органів державної влади, сільськогосподарських підприємств та закладів вищої освіти. Практичне значення результатів дисертаційної роботи підтверджене відповідними довідками: Львівської обласної державної адміністрації, Добровірської громади, ДП «ДГ «Радехівське» ІСГ Карпатського регіону

НААН» та ТзОВ «Данута», а також Львівського національного університету природокористування.

Достовірність та повнота викладу основних положень, висновків та результатів дослідження.

Дослідження проведено із використанням значної кількості монографічних та періодичних видань вітчизняних і зарубіжних вчених, законодавчих актів, статистичних даних, які в поєднанні із вмінням дисертантки їх аналізувати та застосовувати наукові методи дослідження підтверджують достовірність і обґрунтованість сформованих наукових положень, висновків і рекомендацій.

За результатами дослідження опубліковано 18 наукових праць, серед яких – 5 статей у наукових фахових та у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз, зокрема 2 статті в зарубіжному виданні, 12 публікацій у матеріалах науково-практичних конференцій, 1 – в іншому виданні. Загальний обсяг публікацій становить 4,05 авт. арк., з них особисто дисертантці належить 2,58 авт. арк.

Ознайомлення із публікаціями Колодій І. В. у фахових виданнях дозволяє зробити висновок про достатньо повне відображення основних результатів дослідження, що містять елементи наукової новизни, удосконалення теоретичних положень, організаційні рішення та прикладні рекомендації.

Порушень академічної доброчесності у дисертації на виявлено. Дисертаційна робота містить посилання на джерела запозичень ідей, тверджень, розробок та інформаційно-аналітичної бази.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційного дослідження.

Відзначаючи вагому теоретичну і практичну значущість дисертаційної роботи Колодій І. В., необхідно звернути увагу на деякі положення дисертації, які можуть слугувати підставою для дискусії, та окремі недоліки, зокрема:

1. Формулювання теми дисертаційної роботи містить поняття «організаційно-економічні засади». Водночас у змісті та за текстом роботи не прослідковується акцент на це поняття. Доцільно було б у першому розділі роботи визначити що конкретно у межах предмету дослідження є організаційно-економічними засадами.

2. На с. 151-153 дисертації представлено матриці SWOT-аналізу застосування різних інструментів антикризового управління у сільськогосподарських підприємствах. Водночас бракує системної оцінки результатів SWOT-аналізу.

3. Вважаю, що у ході дослідження доцільно було б використати метод анкетування для виявлення передумов і факторів кризових явищ, що існують у внутрішньому середовищі діяльності сільськогосподарських підприємств.

Загалом наведені вище зауваження не знижують наукової та практичної цінності проведеного дисертанткою дослідження і не впливають на загальний висновок. Робота є завершеною, оригінальною науковою працею і заслуговує позитивної оцінки.

Загальний висновок.

Аналіз дисертації та опублікованих праць Колодій І. В. дає підстави зробити висновок про те, що дисертаційна робота на тему «Організаційно-економічні засади антикризового управління у сільськогосподарських підприємствах» є актуальним, цілісним науковим дослідженням, яке містить наукову новизну, має теоретичне і практичне значення. У роботі одержано нові науково обґрунтовані результати, які дали змогу авторці здійснити комплексне вирішення важливої наукової проблеми, що полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних підходів і розробці практичних рекомендацій щодо формування механізму антикризового управління в сільськогосподарських підприємствах. За змістом дисертаційна робота, її науково-прикладні результати та висновки відповідають галузі знань 07 «Управління та адміністрування» та спеціальності 073 Менеджмент.

Дисертаційна робота «Організаційно-економічні засади антикризового управління у сільськогосподарських підприємствах» є завершеним науковим дослідженням, що за структурою, змістом, оформленням та повнотою висвітлення результатів у наукових виданнях відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року зі змінами і доповненнями, а її авторка Колодій Ірина Володимирівна заслуговує присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Рецензент:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри обліку та оподаткування
Львівського національного
університету природокористування

Людмила ГНАТИШИН

